

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у валути, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Претплата шаље се поштомском
упутницом непосредно админис-
трацији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отплатити новца на
коју драго пошту; а коме је на-
ручице, може се претплатити
код г. *Петра Ракић*, књаж.
прин. агента у Котор и Доњем се
шљу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку ријеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

Н. В. Књаз са Н. С. Књазом
Мирком повратили су се јучер у 6
сати после подна из Никшића.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ, 5 септембра.

Берлински дописник талијанског
листа „Газета Пијемонтезе“ саопштава
о постанку руско-француског савеза
мишљење једне врло високе политичке
личности, која је врло добро обавијеш-
тена о свима догађајима високе поли-
тике. По тврђењу те личности личност
руско-француског савеза био би већ о-
давно склопљен, да није било кнеза
Визмарка, који је тај догађај предви-
дио и све могуће чинио да га спречи.
И њему је зближа испало за руком да
осуети не само савез него чак и си-
стем с рудале између Русије и Фран-
цуске. Тада је кнез Визмарк једног
дана рекао француском посланику у
Берлину Хербету, да он неће допустити
догод буде канцелар, да Француска
закључи савез с Русијом и спречиће
по исто по то да Немачка дође између
двоје натре. Тек по што се кнез Виз-
марк повукао са политичког поља у
1890 год. учинило се зближење између
Француске и Русије, а томе је сле-
довало у 1891 год. свечано изазивање
француске флоте у Кроинат. 11. сеп-
тембра исте године састао с цар Ви-
хелм с царем Францом Јосифом и они
су већ онда сматрали руско-француски
савез као ствар свршену. Руско-фран-
цуско пријатељство бивало је с дана
у дан све интимније. Онда су насту-
пили источни догађаји, који су ство-
рили сасвим нову ситуацију. Ханото,
кога треба сматрати као правог др-
жавника француског а таквих има Фран-
цуска мало, објашњавао је у Петро-
граду, како Француска у истом ни-
табу има важних традиционалних ин-
тереса, који стоје у опрези са мате-
ријалним интересима Русије, али при
свом томе, Француска би се одрекла
тих својих интереса, кад би се Русија
ријешила да стави свој потпис на је-
дан уговор о савезу са Француском.
Француска је влада истина и без тога
увјерен у искреност и пријатељство
руско али парламенат и народ фран-
цуски траже то морално задовољење.
За тим је цар у јануару т. г. послао
Муравјева у Париз и овај је два фран-
цуској влади обећање, да ће савез у
току 1897 год. бити формално закључ-
чен. Да није бунуо грчко-турски рт
уговор о савезу био би прије потписан,
а свако је потписан и објављен свијету
тек 15 т. м. — О самом уговору вели
незвани дипломата, да је уговор закључ-
чен на 6 година и и остаје важити
1903 у исто вријеме кад и уговор
тројног савеза. Руско-француски уго-
вор је дефанзивне природе. Обије др-
жаве обавезују се, да ће једна другој
прискочити у помоћ, ако буду напад-
нуте. О Еласе Лотарингији нема и
једне ријечи у уговору. Сва морална
корист од овог уговора је у томе, што
ће се Немачка морати одрећи поли-
тичке хегемоније у Јевропи. У оста-
лом није искључено, да ће Русија
ускоро закључити са Италијом онакав
уговор, какав је постојао од 1884 до
1890 год. између Немачке и Русије.
Цар Вилхелм је већ за вријеме свога

брављења у Петрограду био извијеш-
ћен о предстојећем закључењу руско-
француског савеза. За то је проглашење
новог савеза учинило слаб утисак у
Берлину. Али већ у јануару т. г. по-
стојало је у Берлину увјерење, да је
руско-француски савез не могуће осу-
јетити и то је доста допринијело паду
министра Маршала. Немачка ће са
својом великом војском остати увијек
један врло важан фактор у Јевропи,
али она неће више бити инспиратор
јевропске политике. — Ето тако мисли
тај познати дипломата о руско-фран-
цуском савезу, о новој политичкој кон-
стелацији и о утицају њеном на
Немачку.

Поводом револуције на сјеверо-
западној граници индијске британске
државе, пашим читаоцима неће бити
на одмет неколики подаци о унутраш-
њем стању и приликама те велике др-
жаве.

Индија има 300 мил. становника
и неке покрајине њене стоје непосредно
под инглеском управом, а неке стоје
под управом домаћих владара, завис-
них од инглеско индијске владе коју
представља више краљ. Ових домаћих
владара има 684. Крајеви у којима
они владају сразмјерно су мали, али
ипак има три или четири регента,
чије земље нијесу мање од Инглеске,
Иреке и Шотек. Индијски владари
уживају у земљи којом управљају из-
вијесне привилегије и права и условну
самосталност у управним пословима,
али у свима важнијим питањима руке
су им везане и они се морају покора-
вати ријешењу инглеско индијске владе.
Њима спада у дужност да о своме
трошку издржају војску, према вели-
чини своје земље, и на захтјев ингле-
ско индијске владе, која такође има
своју сопствену војску, они морају
своју војску ставити поменутој влади
на расположење. То домаћи индијски
владари чине врло неродо, нарочито
ако влада води пограничне ратове.
О уда појавише се потице мржња
индијских владара срам инглеске
управе. Маса индијског становништва
мрзи Инглезе као своје највеће непри-
јатеље. Један Хаиду који лично сим-
патише Инглезима рекао је ових дана
једном дописнику „Стандарда“, да нижа
класа индијског народа проклиње ин-
глеску владу, и да би највећела кад
би могла одмах најуришти Инглезе из
Индије. У цијелој Индији оживјела је
индијска народна свијест и вјерски
фанатизам. То је право политичко
облијесје садашњег покрета у Индији.
„Стандард“ окривљује Султана, да он,
као калиф, као духовни поглавар свију
мухамеданаца, расирује вјерски фана-
тизам међу индијским мухамеданцима,
па вели, да његовом непријатељском
раду Инглеска брзо може учинити
крај. Султан је духовни поглавар свега
мухамеданског свијета само као влас-
ник Меке и Медине, а тим двојема ва-
рошима постао је турски јарам врло
неспособан. Црвено море је искључиво
инглеско море — вели „Стандард“ и
ако Султан настави своје интриге,
онда ће инглеска влада морати да раз-
мисли о томе, да ли се у интересу
Инглеске и у интересу општег мира
смјеје тријети да света мјеста Ислама
остану даље у рукама Султановим. —
Ово је на сваки начин једна проста
пријетња и ништа више, јер је немо-
гуће претпоставити да би инглеска

влада могла тако лако извршити ову
пријетњу, којом би изазвала против
себе цео мухамедански свијет. Вез
врло љуте и оне не борбе Султан се
зацјело не би одрекао Меке и Медине,
а у тој борби прискочила би му може
бити у помоћ и која јевропска велика
сила.

Ма колико да су Инглези мало
водни да признају, да данашње борбе
на афганској граници могу створити
повода општем устанку урођеника у
Индији, ипак они не таје, да устанак
полудивљих племених народа, који
су се дотicali најглавнијих кланаца,
могу инглеско индијској влади ство-
рити према околностима врло озбиљне
неприлике, а Русима знатно олакшати
продирање у југо западном правцу.
„Стандард“ орган лорда Солсберија
пише о томе ово: „Треба само поми-
слити шта се све може догодити кад
би сад у Афганистану букунула каква
криза, која се већ тако одавно про-
риче. Претпоставимо да емир Абду-
рахман замијени овај свијет са дене-
том, или да Руси из овог или оног
узрока нађу, да је дошло пријеме да
се напријед крену па да и ево Океуса
у Балк и од Транскасије у Херат
продру, шта би тада било? Два, ако
не и три главна пута, којим би ми
могли да продremo у Кабул или Гуњи,
била би затворена. Нема сумње да би
се трупе могле из Нишине отпавити,
и да би се железнички материјал,
који лежи нагомилан у Новом Чампу
могао употребити за грађење једне
железничке пруге у Каандахар; али би
се и најемјелији генерал узетеао, да
од Којака продре у Афганистан, ако
се продирање неби једновремено вр-
шило и од Пешавура и Кохата, и то
би била доведена једна главна смјелост,
јер би цијела граница од Свата до
Дерајата била у пламену устанка. Ми
претпостављамо не спекулисати преко
граница таквих могућности; и онако
је и суваше јасно да се стање на
индијској граници мора са великом
бригом посматрати, ако се ти гранич-
ни устаници што прије не угуше. У
пето вријеме није ни стање у уну-
ташњости Индије најповољније; ни
опо нас не представља у помоћ да се
можемо безбрижно упуштити у какву
дуже и скупо ратовање.“

„Daily News“ према вјестима које
стижу из сјеверо западне Индије, вели
да тамо ствари врло озбиљно стоје,
највише с тога, што се кланци Канбар-
Кохат налазе у рукама непријатеља.
Али докле овј консервативни лист
кометатује озбиљност стања, дотле
либерални орган користи се приликом
да подвргне општој критици данашњу
индијску политику инглеске владе, да
данашње тренутно стање облијески као
посљедицу врло слабе обаврности, за
коју сва одговорност пада на управне
личности. Вице краљ индијски, који је
прије кратког времена сваког увјера-
вао, како је веома чврста лојалност
Африда, из ког се племена поглавито
о рекрутује индо британска погранич-
на војска, морао је веома рђаво оба-
вештен бити; у опште, данашња влада
мора доћи до уверења, да њ на свјазна
алексина политика, коју је отпочела
са анексијом Читрала, није ништа
поправила, него је напротив изазвала
недогледне неприлике.

Полузванични лист италијанске
вlade пише поводом пута краља Ум-

берта у Немачку ово: Са искреним
осјећајима оданости прати италијански
народ своје краљевске сузружнике на
њихову путу у Немачку. Пријем, који
ће краљу и к алици указан бити у
Немачкој, засвједочиће поново, да
искрено пријатељство, које везује обје
династије и савез објигу влада, одго-
вара искреним осјећајима оба народа,
јер мир, као највиша жеља и као
највиши интерес, спаја и учвршћује
тај савез, који санкционише уговор,
јер је баш мир нераздвојан од тројног
савеза и од једнодушнот лојалнот и
искреног пријатељства између народа
и влада, који се не налазе у алијан-
цији између обје државе, јер је он
нераздвојан и од старог и новог савеза
лојалнот пријатељства између Русије
и Француске, који је приликом посје-
те Феликса Фора код цара руског
утврђен. Оно, што је побољшање ме-
ђународне ситуације у овој години са
италијанског гледишта облијезавало,
налазило се, као што су Рудини и
Висконтти Веноста у својим говорима
у парламенту навели, баш у томе, што
нас је узвишени мирољубиви циљ
савеза, који спаја обје државе, наста-
као у јаснију свијелост, а побједна
она врло штетна предрасуда да је
савез немогућан ако Италија буде
одржавала добре везе и са оним наро-
дима, који се у том савезу налазе.
С тога ми, изјављујући оданост нашим
суверенима, који ће неспоручити похвалу
италијанског народа немачком цару
и немачком народу, можемо увјерени
бити, да ће та посјета бити једно
потврда мирољубивих намера и осје-
ћаја, којима су прожмани владаци,
влада и народи.“

„Фанфула“ вели, да се краљева
посјета у Немачкој може сматрати
као израз искрености и пријатељства
које везује оба двора и народа.

О измијењеним поздравима на
мору између Феликса Фора и швед-
ског краља Оскара пише један до-
писник из Копенхагена следеће:

„Краљ Оскар са познаним дан-
ском и шведском госпозитином, послеје
срећног лова на острву Хвону (у Сун-
ду), бјеше тамаи епо за ручак у
својој јахти „Дрот“, кад му је јавље-
но, да два француска ратна брода, —
по свој прилици „Потно“ и „Сирков“,
пошто су у далеком остојању примје-
тили краљевску заставу на броду
„Дроту“, послау у поздравне метке.
Краљ се одмах дигне од стола и наре-
ди да се котве дигну „Дрот“ се нала-
зио на источној обали острва Хвена,
а француски бродови баш тада оби-
лазили су јужни врх острва, па да
прођу Сунд између Хвена и Селан-
да. Краљ је хтио да крене у сје-
верном правцу па да бродове стигне
у водама на сјеверном врху
острва Хвена и Хелсингера. Кад су
француски бродови неочекивано спа-
зили јахту „Дрот“ па сје еру Сунда
и пријетили, да јахта право к њима
броди, успор ли су своју пловну бр-
зину. Краљ, који бјеше за то вријеме
обукао униформу шведског адмирала,
поише се на адмиралски мост своје
јахте, и кад је приценио на граничну
линију данско шведских вода, нареди,
да се поред краљевске заставе развије
и француска тробојка, да се свира
маршељеза и ишли 21 тоновски метак.
У исто вријеме краљ нареди да се
„Потну“ да знак: „желим вам срећу“

пут,“ што је одговорено са: „искрена благодарност.“ — Француски бродови поново су поздравили краљеву јахту, која се одмах за тим вратила на своје мјесто.

Говор којим је цар у Варшави одговорио на поздрав одбора пољског већ се у извјесним пољским листовима оцјењује са задовољством. О томе пише „Kurjer Poznanski“: Прије св га цареве ријечи заслужују пажњу, јер је Император изјавио да вјерује у искрене осјећаје својих пољских поданика, а у ту нашу искреност већи дио руске штампе увијек је сумњао. Сад ће извјесно бити за свагда крај тим замислима, који су навраћали воду на воденицу извјесних руских сфера, које су лично биле заинтересоване на одржању затегнутих одношаја између владе и Пољака. Ово је истина да у одговору цара нема никаквих обећања, но то није нико ни очекивао. Али је ипак непријатно изненађење за наше непријатеље који су очекивали да ће цар „усијане главе варшавских оптимиста полити ладном водом.“ Одговор царев пољском одбору даје доказа да је у околини младога цара племенити и мудри утицај кнеза Имеритинског савладао неповољне струје. Не подлежи никаквој сумњи да је долазак цара Николе у Варшаву и лични његов додир са пољским поданицима једина заслуга, бар у првом реду садашњег генералног гувернера кнеза Имеритинског, који сваког дана задобија све веће поштовање и симпатије пољског друштва.

Књижевност, умјетност и просвјета.

Вукове народне приповијетке и заговор. — Овијех дана је угледала свијета нова књига Вукових дјела; у њој су „Срп. Народне Приповијетке и заговори.“ За основу првом дјелу („Приповијеткама“) узео је уредник ове књиге (Б. С. Борђевић) Вуково издање од 1853 год., у ком је 50 народних приповиједка. Из издања посмртнога (од год. 1870) прештампан је „Додатак“, у ком је штампано 20 дужицих 41 краћа прича. Ка овоме додато је и девет прича из „Даница“ за год.: 1828, 1829 и 1834. Тако ово ново, државно, издање најпотпуније је. Неколико је приповиједка у два маха штампано, с тога су под дугом браздом при дну забиљежене разлике издања. Приповијетке су вјерно прештампане, само су овдје ондје досљедности ради чињене исправке, о чему у поговору уредник даје тачан рачун. Неке исправке учинио је премо рукопису од преко 40 приповиједка, што је нашао у посмртници Вуковој. Према њему одредио је извор за 13 приповиједка, штампаних у „Додатку“ у посмртном издању и за њих су извор: В. Врчевић, Грујо Механић, Максим Шкрљих и Дамјан Груборовић. Како се из овога рукописа јасно види како је Вук радио при издавању народних

умотворина, то је у поговору огледа ради штампана једна од тих приповиједка („Чудотворни нож“) потпуно онако, како ју је Вук добио. — Потпуности ради штампан је на крају и Вуков позив на претплату на друго издање (1853.) „Срп. народних приповиједка“, а у напомена издавача посмртног издања пред „Додатком“

Вук је штампано заговорне први пут 1821. уз „Нар. Срп. Приповијетке“; доцније у другом издању „Рјечника“ унео је једно 80 нових заговора код појединих ријечи, али тим није исцрпљена његова збирка. Сам он вели у једном свом дјелу, да има у рукопису до тисућу заговора. Тај је рукопис такође у посмртници нађен; заговорне с одонетљажима исписане су на листиће, листићи су опет нумерисани и поређани у азбучном реду, понеки листић Вук је сам исписао а многи је исписивао. Сада се у овој књизи и ово штампало, те тако од 166 заговора, штампаних 1821 године понео се њихов број на 782. Да би се знало које су заговорне из рукописа, а које штампане, штампан је курсивом број оних заговора, које су штампане 1821 год.; прегледности ради означено је то и у поговору. Књига ова има стр. XVI и 423, и 1 д. Стаје у малим корицама 2, у тврди 3 динара.

Ускоро ће ући у штампу и „Посло вице“, које ће чинити другу књигу ове групе Вукових списа.

Вукови историјски и етнографски списи. — Према ранијој одлуци да се Вукови списи историјске, етнографске и географске садржине штампашу засебно, одбор је за издавање Вукових списа на свом посљедњем састанку одлучио да се они штампашу у двије књиге, под редакцијом г. г. К. Ст. Поповића и Л. Јовановића.

Прва књига већ је спремна за штампу и почеће се одмах штампати. Она обухвата Вукове „Историјске списе.“ Ту ће на првом мјесту бити: „Грађа за српску историју нашега времена“ а у њој ови списи: „Прва година српскога војевања на дахије“, „Друга година срп. војевања на дахије“, „Правителствуюћј совѣт“ и „Милош Обреновић, Князь Србији.“ У другом одјељку, под насловом „Животи најзнатнијих српских поглавица нашега времена“, штампаше се биографије: Хајдук Вељка Петровића, архимандрита тронскога Стефана Јовановића, Станка Арамбашевића, архимандрита боганабскога Ари-Рувима, Радича Петровића, Теодора Војиновића, Милоша Петровића, војв. подерскога Милоша Стојићеве, Милена Стојковића, Петра Теодоровића „Добрица“, Ивана Југовића. Трећи одјељак имаће само „Житије Ђорђија Арсенијевића Емануела“, тога знатнога Србина у руској служби, који се сјајно одликовао у наполеоновским ратовима и послје на Кавказу. Све остало оваке или сродне садржине штампаше се, на крају, у „Додатку.“ Ту су неколико краћа чланка на њемачком и српском језику, за тим знаменити Вукови писмо кнезу Милошу и полемика поводом тога писма, полемика о „Правителствуюћем Совѣту“ и неколико бројева Давидовићевих „Српских Новина“ које је Караџић уредио. Најглавније ће у овом „Додатку“ бити ствари које нису до сад нигдје штампане, већ нађене међу рукописима. Осим другог ситнијег, биће: лијеп и знатан почетак, на жалост кратак, Вукове аутобиографије, за тим „Доказак књаза Данила у Црну Гору“, на један полемичан чланак о Србима из Аустрије што су у

оно вријеме долазили у Србију за чиновнике.

Осим оваких рукописа, има још других од ствари већ штампаних, који ће се сви употребити при овом критичком издању. Књига ће се штампати у величини а у облику Вукових „Грамаптичких и полемичких списа“, а изијеће преко 600 страна.

(Нови листови.) Од 15. јула почео је излазити у Београду раније објављени „Српски Преглед Босне и Херцеговине.“ Уредник му је прота Сава Пјешић; излазиће сваког четвртка, а стаје динар мјесечно. Ово је четврти патриотски лист у Београду. — Од јула мјесеца покрену је одбор старешина свију београдских еснафа у договору са свима запатлијским еснафима из унутрашњости Србије неједнаки лист под именом Гласник, орган удружених запатлијских еснафа у Краљевини Србији. За Србију стаје осам динара годишње. Првих пет бројева био је уредником Иларијко Николић. — Од августа мјесеца излази у Београду недељни стручан лист за све полицијске радње, под именом „Полицијски Гласник“; штампан се у државној Штампарији на врло лијепој хартији; стаје на пола године десет динара; лист уређује одбор, а одговорни му је уредник Н. Димитријевић. Од 3 броја доноси „Тасина писма“; а у сваком је броју по која слика, већином „љубимаца“ полицијских. — У Вршцу покрену је „трговачко-запатлијски лист“; излази на српском и њемачком језику три пута, а штампан се у штампарији Петка Павловића. — Од 1. маја излази у Загребу лист „Платничка језера“ о трешку Друштва за уређење платничких језера са задатком да упознаје свијет с овом природном лепотом. Уредник му је Драгутин Дил. Излази мјесечно, стаје годишње два fiorinta. — Од 1 јула излази у Циљету „Нови вјесник“, сматра за књижевност, знаост и за политику, а два пута мјесечно у обичном формату ревија са 48 до 64 стране. Уредник му је др. А. Треслић-Павичић, а у уређивачком су одбору: Херугбин Шегвић и Мате Остојић. Главна сврха овом новом листу била просвјета, али просвј. заданута и прожета патриотизмом, да се тако олакша народу пут до јединства и слободе. Радније дакле за просвјету, јединство и слободу хрватскога народа. И политиком ће се бавити: ићи ће правцем странке права. Стаје 7 fior. на годину; али за учитеље основних школа 5 и за ђаке 4 fior. — Из Мостара јављају да је Владимир М. Радовић с друштвом добио допунство, да од 1 октобра издаје политички лист „Српски Вјесник“ под погледом: да политичко дјелује у Српству региструје; да може претресати унутрашње ствари, али у којој идеји буде добре ствари одобравао у толикој идеји рђаве кулити и исправљати; да му буде главним задатком да његује културно-економски живот овога народа; и да у погледу вјере дине духом слоге и љубави према свакој вјероисповијести. Лист стаје за Србију 7 fior.

(Учитељ.) — Свеском 9. и 10. за мај и јун, које су изишле заједно, завршен је XVI година „Учитељу“ педагошко-књижевном листу органа Учитељског удруж. ња. Година ова обилата је богатом садржином. Међу сарадницима налазимо и одличне књижевнике наше и вриједне педагоге и савјесне наставнике да се надмећу у износињу добрих и корисних ствари за напредак и историју наше основне школе. Тако у њему су угледали свијета између осталог и ови радови: Шта могу учинити

учитељи за наставна средства у основној школи од Дим. Ј. Путниковића; Нешто о народном школовању за вријеме Турака у пиротском округу од Тих. Р. Борђевића; Школки Олбори од Љуб. М. Давидовића; Шта смета основној настави од Ј. Лазаревића. О придепчивим или заразним оспанама у школи од д-ра В. Ж. Борђевића. О заразним болестима у школи (дијетерија, туберкулоза) од истога, Нешто о дијетерији пажњи у школи од С. Грбића и т. д. Пред чланак и расправа „богати су одјељци „Педагошки преглед“, „Предавања“, „Забавна и поука“, „Књижевни преглед“, „Гласник“, „Извјештаји и саопштења“, „Уредником је био Никола М. Чолаковић, учитељ. Излази мјесечно (осим јула и августа) у свескама од 5 до 6 табака. Стаје за Србију десет динара, за чланове Учитељског Удружења 7,50 дина. Нека је и овом zgodом препоручен овај лист наших учитеља свима љубитељима српске просвјете.

(Nastavni Vjesnik.) Посљедње двије свеске (трећа и четврта) књиге пете „Наставног Вјесника“ изишле су с овом садржином: На првом је мјесту (241.—253.) чланак Т. Маретића „Narodna imena mjesecima“, за тим (253.—267.) је чланак С. Троиша „O najobitnijim pogrješkama u pje-mičkom jeziku.“ Као трећа (268.—296.) је Ђ. Шурмина „Riječi muskoga roda od a-osnova u hrvatskom jeziku“, иза њега је свршетак Д. Хирцова чланак (296.—304) „Gradja za narodnu nomenklaturu i terminologiju životinja“ на свршетак А. Дангофера „Prilog za nomenklaturu kukaca u opsegu srednjoškolske obuke“ (305.—315). Дале су чланци: „O antiprizmama, koje an Arhimedovi p-dri“ од Ј. Радовића (316.—320.). „O primjeni jednoga poučka iz planimetrije u deskriptivnoj geometriji“ од М. Зделара (320.—326), „Parabola kao rezultat polarne reciprocnosti“ од Ђ. Маджана (326.—330) „O nekim pokusima u prostoru s razrijedenim zrakom“ од С. Павловића (330.—333), „Prirodopis u višim trgovačkim školama“ од М. Медића. (333 до 336), „Konzentracija obuke“ од Ј. Голика свршетак (336.—350) и неко примједбе Дангоферове на овај чланак (350.—351), „Moderni tjelesni uzgoj u srednjim školama austrijskima i ugarskim“ од Ф. Булара (352.—363), „Mladež za vrijeme razvoja puberteta“ од Ј. Голика (363 до 366) „Књижевних Обзнана“ у овој су двојструкој свесци три и све три од Д. Франића, а на ова дјела: „Kraljevine Hrvatska i Slavonija na tisućogodišnjoj zemaljskoj izložbi kraljevine Ugarske u Budimpešti 1896.“ (Загреб 1896.) Bosna i Hercegovina na milenijskoj izložbi u Budimpešti 1896.“ и „Rijeka Kupa i njezino porijeklo“ од проф. М. Шеноа (Загреб 1895.) Од „различних биљежака“ у овој су свесци (374.—378): „Razgovaranje među pripisom i jednim luteranom“ (додатак чланку на стр. 224 друге свеске) од Ф. Бучара, „Peto princip ili circulus in demonstrando“ од Ст. Михолића и „Pedagoške mirvice od J. Голика. На крају је „Prijeleged časopisa“ (379—384) и то: Zeitschrift für das Gymnasialwesen за 1896 (11, 12 св.) и 1897. (св. 1.—4.). Neue Jahrbücher für Philologie und Paedagogik за 1897. (св. 1.—3.), Zeitschrift für in thematischen und naturwissenschaftlichen Unterricht за 1897. (св. 1. до 2.), Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht за 1897 св. 1.—2.) и Zeitschrift für das Realschulwesen за 1897. св. 1.—2.).

Уредништво јавља да ће од прве свеске VI књиге да уведе и нов одјељак

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ВАРОШ ПЕЋ.

Пећ је једна скоро од најстаријих вароши у Косовском вилајету. Граничи се: од истога Приштином у растојању 12 часова; сјеверо-источно Митровицом с истим растојањем; сјеверно Рожајем у растојању 6 часова; сјеверно-западно Беранима у растојању 12 часова; западно Плавом, у растојању 8 часова; јужно Ђаковицом, у растојању 6 часова. Варош Пећ дијели ријека Бистрица на двије половине, јужну и сјеверну. Она лежи на ведашњем Бистричином кориту између брежуљака Карагача и Јариња. Од источне стране простире се богато непергледно пећско поље које се спаја са пећском нахијом. Од запада је надвисују горостане вртне планине: Паклена, Средња Гора и Копривник; боковима, јужно, Губавац, а сјеверно Идолац Од Идолца цијелим крилом, Каменицом, Јарињем, па до пола Криво-глава, сви су брежуљци и мањи и већи, засађени вином лозом и шљивама. Криво-глава по доказу старих добило је име отуда, због свог дивног и јаког вина. Тако исто, са супротног стране, између Губавца и Карагача простире се брежуљци Затре, и ови су сви вином лозом и шљивама засађени. Паклена, Средња гора, Копривник обради су богатом и дивном шумом јеловом и буковом; Губавац млаком а Идолац по највише кестеновом. Дакле, према овом положају и изгледу да се лако

закључити, од куда је ова варош име Пећ добила.

Од свију вароши Пећ је најбогатија водом; не само што се од Бистрице више вароши одвајају (прије јесенашње поплаве били су 6 јаз, од којих кроза сваку тече најмање по један поточић, него што има много и безбројно извора (чесама) тако, да свака махала има своју и, сваки и најмањи сокачић по једну или више чесама, те услед тога су пећске баште богате воћем, зеленилом и поврћем.

Кад се Пећ ма са којег од околних брежуљака погледа, изгледа тако скромна и чаробна варош, да се ни пола кућа не могу видјети, него су им воћне са својим крунама коју мање коју више надвисиле и заклопиле. Гледајући ово чини се, као да су овдје сви планински гајеви сишли па се у овој равници расијали. Особито је, милина видјети ову варош о јесени; наравно с изгледом свијежег зеленила, само што ће те угавити и изненадити богато окићено воће а особито јабуке, које се румене, као да их је неко црвен-предизва-јућом со кадиом покрио, па онако скромно к земљи приклониле своје границе као да би хтјеле рећи: „Шћанце, узбери коју бузлју (сврзнуту) јабуку, па се са њоме подици и похвали не само комшијама, него и цијелој Јевропи.“

Као што сам казао, Пећ је подијељена на двије половине, на десну и лијеву, или на јужну и сјеверну. На десној страни и то врло на природном и узвишеном источ-ном крају а на огранку Карагача налази се Серај са својим одјељцима и, касарна

за низаме. Серај је прилично стар и по старом кроју, као и судска и администра-тивна одјељена, и апсане. Изумиљаући и најмању кућицу у Пећи само је једини Серај био без воде; и има се захваљити Милазиму полицијског одјељена Мети Ни-лићу који је ове године о своме трошку дао бунар ископати.

Касарна је са свим нова и прилично велика; подигнута је 1892-3 год. На десет метара од касарне је телеграфна на врло дивном положају, од које се пружају жице за: Митровицу, Рожаје и Гусиње.

Пећ је подијељена на 19 махала, од којих свака има свога муфтару. Од тих су: 12 турских: 5 српских: 1 латинска и 1 циганска. Према овоме, на десној су страни 3 турске и 3 српске махале са 3 ђамије.

Лијева је страна више насељена: тамо је главни чаршија; табакана, фабрика за чињење кожа; парни млин за брашно; медресе, већа турска школа; српска школа и манастир Св. Патријаршија. На овој су страни: 9 махала турских; 9 српске; 1 латинска и 1 циганска. Према већини, овамо су 9 ђамија један мениџи (ђамија без минарета) и јед а латинска црква посвећена св. Катарини. Она је мала и слабо се разликује од осталих грађанских кућа.

Српске су махале у средини вароши и заузеле скоро обје стране Бистрице. Латинска је одвојена на врху а циганска на дну вароши. На највишем мјесту Јариња то јест полове саме вароши, подигнуте су табије. Њих је подигао Дер-виш паша у 1882 год.

Пећска ријека Бистрица извире из роговачких планина: Белуће и Мокре Ше-куларске, коју и остали планински извори помажу и сачињавају. Она је веома бистра, стрмина и халовита; пролази кроз планинске тјеснаце до пола часа више манастира Патријаршије, ту се из доста тијесног грла Паклене и ослобођава, и одмах по чиње своје кривудање, час десно час лијево, до самог манастира, где се на 4 јазу подијели и на обје стране вароши разлива. Остатак пролази својим коритом кроз варош са доста вијугања до испод табакана, ту се и ипак подијели, и кроз села разнесе тако, да у њеном кориту љети скоро са свим мало воде остане. У Бистрици нема друге рибе, осим пастрм-ке „мерџилице.“

Помоћу Бистрице окрећу се у варо-ши 24 воденице, велики млин, фабрика за брашно, макина за чињење вуне и табакански безбројни долази што се у њима коже израђују. По овоме може се судати од какве је користи овај скупоцјени божи дар. Преко цијеле Бистрице у Пећи нема више него 2 моста; каменити са два, а Карамучића са једним грлом. Оба су ова моста од јесенашње поплаве оштећени, те су сада само приватно мало поправљени, тек за који дан.

Од свију заната у Пећи највише су напредовали: табакански, туејдски и кујунџијски, чија се израда разносила по овој царевини, а табакански чак и у иностранство. У нашој табакани од свију околних табакана израђује се најбољи црвени сафетијан. Она и данас не само

„Школке вијести.“ гдје ће се саопштавати различите новине из средњих школа наших и туђих, а поглавито настојања око реформе средњих школа у извазем свијету (вапосе у Аустрији и у Њемачкој).“ И број часописа, којима се садржај приопштава, увећаће се од 6. књиге.

„Дело.“ лист за науку, књижевни и друштвени живот. Свеака за Август. Година IV-та садржи:

Посље буре, pjesma од Сокољанина. — Жена, приповијетка из Херцеговине од Свет. Торовића. — Пјевај срце! pjesma од Свет. — Кратак преглед насљеднога права у Србији с погледом на његову преуредбу од Јов. Авимовића (свршетак). — Јунак наших дана, друштвени роман Јанка М. Веселиновића (наставак). — Недељна на селу, pjesma Милорада Ј. Митровића. — Земљорадничка сиротиња у Угарској од Јаша Томића. — Први кораки роман К. М. Станковића (наставак). — Садашња Турска према најновијим публикацијама (наставак). — У Трпу — путописна биљешка — Тих. Р. Борђевића. — Саво Бјелановић и Српство на Приморју. З Бјелановић као посланик и уредник (наставак) од Љубе Јовановића. — Научна Хроника: Компас биљке од Богдана Ј. Јанковића. — Критика и библиографија: Мирослављево јеванђеље — *Evangeliaire ancien serbe du prince Miroslav*. Истакне Његовог Величанства Александра I. Краља Србије. Реферат од Ал. Бел. — *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Na svijet izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Obrađuje P. Budmani. Svezak 16, 4. četvrtoga diela. Jezik: — kamenoprobiti. U Zagrebu 1896. Реферат Висе Ђурића. — Живот Срба селака. Српски етнографски зборник. Књига прва. Срп. Краљ. Академија. Написао М. Ђ. Милићковић. Београд 1894. Реферат М. В. Смиљанића. — *Archiv für Slavische Philologie Unter Mitwirkung von A. Brückner (Berlin), J. G. H. uer (Prag), C. Jireček (Wien), A. Leskien (Leipzig), W. Nehring (Breslau), St. Petersburg*.) herausgegeben von V. Jagic. Neunz-hinter Band. Drittes und viertes Heft (Ausgegeben am 22. Juni 1897.) Berlin 1897. — Биљешке: Друштва. — Књижевност. — Новинарство. — Просвјета. — Лични гласови. —

Први конгрес српских земљорадничких задруга. — Издао Савез српских земљорадничких задруга — 381 вел. 8^о — Цијена 3 динара.

Пред нама је књига под горњим именом. У њој је изложен цио рад првог конгреса српских земљорадничких задруга, — дакле и расправе, које су на њему прочитане, и дебате које су по њима вођене. Тако нас је Савез земљор. задруга упознао са свим радом овога првог конгреса, и ми смо на томе не можемо довољно захвалити.

У своје вријеме ми смо на пругоме мјесту објавили све шта се је на овом конгресу радило, те су на тај начин наши читаоци већ посвећени у њихов рад; а овдје хоћемо да критички пропратимо многа важна економска питања, која су изнесена пред конгрес, а о којима се није могло у оним чланцима расправљати. На тај ћемо начин упознати наше читатеље и о самом садржају књиге, коју већ у напред јед препоручујемо свима онима које интересује наше економске прилике, а иници-

што израђује овдашње коже, него сировину добива и из околних вароши, па чак и из Скадра, и његово околине. По свој прилици и по чувању, овако добар сафитијан израђује се и објоји у нашој табакани, помоћу Црне воде, која за два јазна на 200 метара растојања, извире, и у Бистрицу упада. Преко цијелога језа на дубињима око Црне воде, наћи ће се сјајест од црвеног вуноног конца завезања, гдје грозничави долазе и купање, и ту сваки по кончић завезе. Црна вода добила је име огуда (према је она бистра као суза) што јој је све камење куда допире црно. Особито јести и зими када се обично вода смањи, од саме вароши, куда протиче, разликује се до пола Бистрице њоме обојено камење.

Прије 20 год. пећски сафитијан продавао се од 46 до 48 гр. шп. ока; прије 10 год. од 30 до 32 гр.; сада на жалост једва 20 до 22 гр. У овој фабрики табакани раде све сама Турци.

Тувекцијски и кујунџиски негда на гласу занати, данас су скоро сасвим пропали, да нема више него по 2—3 дућана.

Занати су у Пећи некока чудно подијељени: табаци, бербери, набањани, хандије, дуваније, тувекције, терзије, касаци, кафеџије, булахџије*, чираџије и левертари (земљорадници) сви су Турци. Срби су: екемџије, механиџије, кујунџије, тенеџије, калаџије, бојџије, мутанџије, дунџери, опанчари, кондуџије, ђурџије и воденичари. Ковачи су сви Цигани. Али од прије неког времена потегнућем школ-

* Што праве капе од бајде јатане вуње.

ћемо и свој суд по неким питањима наше економске политике.

Ова књига обухвата огроман материјал. На самом је конгресу прочитано двадесет и једна расправа, а поврх тога четири су општањана у додатку, јер се нијесу могле на конгресу прочитати. И још кад се томе дода, да су економска питања такве природе, да се о њима не може с мало ријечи говорити, те ствар извести на чистину, онда се већ даје за мислити колико би труда задало приказивање ове књиге у овако тијесном — новинарском — реферату. На срећу нашу, многе су ове расправе имале тему о једној истој ствари, разликајући се између себе само у толико, што се на исту посматра са другог становишта. И тако нама остаје да средимо материјал по главним питањима, водећи рачуна о њиховим ауторима, највише онолико, колико се мора. За нас тај терет није тако мали, да га не би увиђали; али увиђени, да ћемо само на тај начин моћи сачувати стрпљење наших читаоца, ми му са највећом готовошћу приступамо.

Свих двадесет и пет расправа ми дијелимо по природи питања која расправљају у пет група.

У прву групу уносимо оне расправе, које објашњавају природу земљорадничког кредита; организацију установа, које ће давати тај кредит (земљорадничке задруге); потребу и услове за њихово увођење у нас и начин набавке средстава (новца) за њихов рад. И тако ми ћемо у овој групи имати, редом ове расправе: III, XXII, I, XVIII, IV, V, XXV, XXIII.)

У другу групу уносимо расправе које говоре о састојцима организације задруге и њезине управе. Овдје ће нам бити предмет разматрања VI, VII и трећи дио из XVIII расправе.

У трећу групу стављамо расправе, у којима се излажу користи по народну приреду од рада земљорадничких задруга. Ту долази расправа VIII, XII, XIV, XVII и XXI.

У четврту групу, уносимо расправе, у којима се расправља о појединим радњама земљорадничких задруга. У ред тих расправа долазе редом: XX, XV, XVI, IX, XIII, XXIV, X, XIV и XIX.

У пету групу биљежимо оне расправе, које говоре о радњама државе које би имале предузимати на јачању организације земљорадничког кредита. Ту уносимо XI и II расправу.

I. група.

У расправи: Циљ и природа земљорадничког кредита, Луј Диран излаже на најпопуларнији начин шта је све земљорадњи потребно; констатује немогућност да земљорадник у свако доба има готовог новца, којим би набавио те потребе, и с тога је потребна установа, која ће га у оваким приликама моћи послужити кредитом. Земљораднички се кредит не смије употребити ни у којем случају на куповину земље, а он је само за ситне набавке, дакле да увећа обртни капитал, и тако олакша производњу.

Своју расправу: Основи земљорадничке задруге, Хенри Вулф је написао у

У књизи нијесу обилежане расправе ни оним ниш каквим другим бројевима; ми смо им дали ове бројеве по реду како су у књизи уписане, односно — како су на конгресу прочитане. По свој прилици да је овако груписање најправилније, и могао би се замјерити уређивачу зашто то сам није извршио; али то не би било правично. Ово је просто проток рад, и ако има критички што он није срећан по природи расправа, онда би се она могла уписати само ономе ко је управљао конгресом. У осталим о томе ће бити више ријечи и крају.

ских ђака за овим племенитим занатом, данас има 3 српске ковачнице са неколико младина.

Трговина, абаџилук и самарџилук ради се мјешовито.

Латили су скоро сви кујунџије, који израђују бакарне и тучане ствари, само има неколико терзија.

Од свију поменутих заната што се у Пећи израђује, изумијајући табакански, скоро се ништа на страну не износи.

Из Пећи највише се извози: пшеница, коломбоф (кукуруз), пасуљ, јабуке, ораси и кестени. Пшеница, коломбоф, јечам, раж, овае и кестени не продају се оком, него нарочитом мјером која се зове „карлица“. Карлица је резултатна мјера од 80 ока, а дијели се на: половницу, шиник и бучук; го јест, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{8}$.

Од домаће стоке извозе се највише водени и коњи. Сваке године извози се за Скадар скоро до 1000 чивта волова, од којих је сваки важање по 1000 гр. продат; а већина се продаје и до 2000 гроша. Поред тога извози се велика количина, јагњетих и јаребих кожа, као и од дивљачи: зечевских, лисичких, јазавачких, куних и т. д. Истина од стоке за клање доноси се ововиш из Пенгере Рожајске, али се ипак толико крва извези за Призрен.

Прије неколико година извози се и вуно у великој количини. Али сада нека је пшеница и хлапа особито турским вриједна Пећанима, које су својски припоуцало раду и, израђују мноштво ћилима и сеџада, те се разлико по цијелој Царевини, и лијепи новца отуда за израду добијају.

најпопуларнијем стилу. Овај практични Инглеа не записи се одмах неким веоком питањима, која има да решавају ове установе; пун искуства он нам саветује како да приступимо оснивању и како да упутимо у раду земљорадничку задругу.

Расправа Мих. Аврамовића: Има ли у Србији потребе и услова за земљорадничке задруге обухватила је енциклопедички многа важна економска питања. У овој се расправи покушало и зналачки показати потреба земљорадничких задруга у нас, а изнесени су и услови за њихов опстанак и развој. Ми ћемо из ове расправе изоставити нека мјеста, да о њима речемо гдје им буде мјесто, а овдје ћемо прво пропратити потребе, а по том и услове за организовање земљор. задруга у нас.

Потребе, које се јављају за оснивање земљорадничких задруга, дијеле се са свим правилно у двије групе — економске, друштвене и моралне. У економске долазе оне што служе материјалној радњи пољопривредника, што служе његову и његове породице одржању, набавци стоке, земље и сирава.

Неродица или град уништи плод и земљорадник остаје без хране и сјемена. У такој прилици потребан му је кредит да ове потребе подмири.

Наш народ нема довољно тегљебе стоке, а од тога не трпи мале штете земљор. Непосрочно на вријеме, непосрочно или непожњевено на вријеме чини да земљорадник губи и у квалитету и у квантитету плода. Ваља му, дакле, пружити јевтин кредит да подмири потребу у тегљевој стоци.

У нашем су земљор. примјењене најпримитивније справе; а данас се већ не смијемо задовољити ни са гвозденим плугом. Рационалан земљор. хоће „справе које штеде радну снагу, не кваре земљу, штеде вријеме, усјеје и т. д.“. А да би се такве справе могле набавити ниште се јевтин кредит.

У овој се расправи износи да и потреба земље изазива овакав кредит, и да га ваља на ту цијелу давати. Не тражи се истина у начелу овакав кредит за буд ма какву куповину земље, већ се тражи искључиво за бескућнике, људе који немају дакле ни мало земље, па и такво мишљење да видимо тоће ли моћи издржати критику.

Прије свега ваља бити на чисто с тим, каква је природа земљорадничког кредита. Диран вели, да „смиао земљорадничког кредита није да набави сва средства за рад једном човјеку који ништа свог нема, него да попуни само недостатак у сировинама, у прибору, у стоци и т. д., те да земљор. не трпи штету у раду, и да произведе што више на свом пољу“. Дакле овим се начело утврђује, да земљораднички кредит не смије бити употребљен на основни, стајни капитал; њега ваља употребити само у обртни капитал, пошто је и сам такве природе. Назад ми налазимо овакоче мишљење ослонца баш и у самим ријечима расправљача, које су пале и другој једној расправи, на стр. 271 о. к. Он сам вели, да је цијел земљорадничкомо кредиту да увећа обртни капитал пољопривредников. За куповину непокретности у свему свијету постоји хипотекарни кредит, а нема сумње да ће се ускоро вратити такав и у нас (наравно на модерним принципима, за то и не узимамо у рачун управу фондова) увести. У овако збијеном реферату не могу се ни помињати а камо ли расправљати такве економске истине,

Преко свега, извози се из пећских руговачких планина велика количина штида (дасака). Сада има 5 стругара, од којих свака најмање до 40.000 комада изради. Шта више, и сами Руговци израђују врло вјешто дрвене ствари као буцеље и бурад за воду: кацице мање и веће; штанове за дупање млијека; грабуље, софре, разна корита, и т. д.

Од ових ствари све што Руговци, о пазарном дану, у суботу, донесу, то се прода и разјати, и у околне вароши за добар новац разнесе. Тако исто на пећском пазару прода се велика количина масла и разнесе за Баковицу, Призрен и Скадар.

Увози се са стране велика количина памука; памучних и вуноних израда, као и осгало: кафа, со, гас, ориз, катран, медицинске и помонде ствари, посластике, и играчке и т. д. и т. д.

До 1893 г. у мјесто што се извозило овдашње наше пиће: вино, ком-вица, шљив-вица и остало, то се на жалост увози са стране шпиритусе, те гули и трује народ.

По тврђењу старих трговаца, пређе се ни 20-ти дио памука и памучних ствари није доносило а то свједочи да се у нас данас врло слабо и ризикто гдје лан и конопље сади и обрађује: него се сви основали — на памучну готовину.

На „Царг. Гласник“.

оје најјасније утврђују, да се за куповину непокретности даје корисно употребити само *crédit foncier*, а земљораднички би кредит употребљен на ово само још јаче погоршао економско стање дотичнога дужника. Ми не смијемо ни ерачунавати да ли би рад на овако добивеном земљишту могао барем да подмири издатке на експлоатацију и употребу капитала; али можемо и без рачунања рећи, да такав дужник не би могао одговарати својим кредитним обавезама. Не смијемо заборавити да се такав дуг ни при најповољнијим приликама не даје исплатити ни за пет до десетак година (а земљораднички кредит не смије дужи рок имати од годину—двје дана, а у нас скоро ни толико,) док рок за амортизацију хипотекарног кредита претурта неколико десетина година. Назад да иста-вимо једно питање, које налази основа у самоме бићу ове установе. Земљорадничке задруге дају кредит само својим члановима. А може ли један бескућник бити члан задруге? Чиме ли ће он гарантовати солидарну обавезу чланова задруге „сви за једног, и један за све“?

У реду побројаних потреба материјалне природе, појављују се често и друго, које су тако исто важни услови за добар успјех у земљор. Најам радника за уређивање пољских радова, болест у кући, порез, ђубре за гнојење њиве и множина других прилика условљавају опстанак земљорадника, његове породице и свих његових предузећа.

Услови за оснивање земљорадничких задруга могу се подијелити у неколико врста; а овдје се дијеле на друштвене, економске и административне. На врло згодан начин констатовано је да у нашем народу има врло много моралних услова за кооперативна удружења. И друштвени су услови доста погодни. Свеснетици, учитељи и писмени сељаци прихватају идеју оснивања од свег срца. Економски услови нијесу за данас још најповољнији. На штетљив се у свему не може Бог зна колико рачунати. Истина је, да је једна задруга (зајечарска) показала лијеп примјер у томе, али тај је пут спор, а у данашњим економским недаћама и тежак. Дакле, ваљало би да повчани заводи приступе отварању кредита у земљорадничким задругама. Административне мјере не задовољавају потребу. Земљорадничке задруге не налазе ослонца ни у којем нашем закону, и с тога је потребно да се донесе закон, којим би се регулисао положај земљорадничких задруга у свима појединостима.

И у низу тако лијепијих мисли, и у расправљању тако значајних питања пала је једна ријеч, која се није смијела чути на конгресу нити наћи мјеста у овако значајној књизи. У овој је расправи окарактерисана Прометна Банка као неморална установа раме уз раме са Малом Банком. Није потребно да исписујемо колико се моралног покрета узима на плећа када се тако тешка оптужба изриче, али жалимо када се тако може рећи за једну кредитну установу без поткрепљења каквим јавним документима. И Прометна Банка прихватила се једног посла у вароши, који је скоро у свему једнак са оним, који врши земљорадничка задруга у селу. Прометна се банка прихватила да сачуна и богаташа и највећег сиромаша у невољним приликама од немилосрдног зеленаца, исто као што то врши земљорадничка задруга у селу. Прометна банка отвара трезоре својих каса и највећем богаташу а тако исто и највећем сиромашу за зајмове од 0-50 дина, па на више, примајући у залог ствари, а наплаћујући на зајмове — мјенични интерес.

„Трг. Гласник.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 5 септембра.

(Исправка.) У прошлом броју случајно је погрешно донесено, да је г. М. Ренетар одликован V. степеном Данилова реда, а није него IV-ијем степеном што се овјим исправља.

(Нова телеграфска штација) отворена је 4. ов. м. на Велику у Бањанима. Свечаном отварању присуствовале су све мјесне власти и мноштво народа.

(Наше Возне Поште.) Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: сриједица и суботом — у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар. Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим петка ког дана полази у 10 сати прије подне и стиже у Котор у 4 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Ј. фидовог Друштва,

2) Држа је хтјела ово питање познатијим измјеном у закону о класној дистрибуцији и успостави фонда за пољопривредна предузећа да рјешени, по то јој није помогло за руком било што се није узгајало или што се није хтјело.

који полази исти дан у 6 сати по подне из Котора за Трет.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати пр. подне.

Из Подгорице за Никшиће полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшиће у 11 сати пр. под.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Личне вијести.

Г. Др. Бранислав Станојевић, заступник на Карловачкоме Сабору и г. Емил Деметровић, члан Управног Одбора Српске Банке у Загребу, налазе се од неколико дана у нашој средини.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ПЕТРОГРАД, 28 августа. — Званични лист чини неке алузије, од посно повести које се чују да се више комитета јерменских у Турској спрема на један ужасан покрет, говорећи, да то нема смисла почем је вријеме неом неповољно и било би само поразно за Јермене — а пада се да ће разумни Јермени гледати на умирење покретача што би најбоље било за сад.

ФИЛИПОПОЉ, 28 августа. — По гласовима који долазе из Цариграда Целандиара паша који већ од више времена ради на дисолуцију комитета Младо Турака ког је сјединише у Паризу, повратио се је 27 августа у Цариград. — Глас се проноси да се је комитет разишао а да се чланови његови повраћају у Цариград.

ХАМБУРГ, 28 августа. — Величанства италијанска испраћена до железничке станице од Цара и Царице, после срдачног поздрава, отпутовали су.

АТИНА, 29 августа. — Влада је предложила више државних прихода као гаранцију за зајам ратне опште у износу 102.40000 дракма. — Влада је ријешила да распусти резервне касе од 86. 87. 88. — Камара ће бити позвата пријед коначне измјене потписа како би могла потврдит предложене приходе за измиру зајма ратне контрибуције.

БЕЧ, 30 августа. — Званични лист позивље раухерат.

ЦАРИГРАД, 31 августа. — Архимандрит Фармилијан ректор боголовије у Биограду именован је администратором Скопљанске епархије.

МОНЗА, 31 августа. — Краљ, Кралица и Висконт Веноста српскијели у јутро.

ДАРМИНГАТ, 31 августа. — Тврди се да ће Цар са Царицом доћи око 1/10 по н. к.

ПАРИЗ, 31 августа. — Краљ Сијамски дошао, дочекао га на железници Фор са министрима.

АТИНА, 1 септембра. — Пре сједник Критске Скупштине Бенизело присио. Пријед свог поласка из Крита предао је адмиралима један меморандум, у ком испричаје да је икакав агент „Етници Хетерије“ као што му се рекло, и изјављује истовремено де ће Критани пријат на успостављање автономije на Криту ако се турске гарнизоне уклоне, скупштина ће се сабрати да исто званично потврди после потписа мира турско-грчког.

ТОТИС, 1 септембра. — Цар Вилхем присио у 4 сахата после подне, дочекао га Франц Јосиф са великим војводама и великодостојницима. Пошто су се царевни срдачно изљубили, Цар Вилхем се поздравно срдачно са свим надвојводама и великодостојницима; на пошто су царевни представили један другом њихове прат-

ње, сјели су оба у колима уз одушевљено клицање народа, и довели се у царском дворцу. — Долазе такођер вечерас и Шеф руског генералштаба Обручев и сви војнички аташеи при бечком двору. Вечерас језеро и варош осветљени.

ПЕЧ, 2 септембра. — Ријешено је да остане блокус Крита све док се не установи автономija.

ТОТИС, 2 септембра. — Франц Јосиф са Вилхелмом присуствовали су маневрама и свуђ одушевљено дочекали.

ПАРИЗ, 2 септембра. — Фор је потписао приликом свог пута у Русију 463 указа за помиловање.

ЦАРИГРАД, 3 септембра. — На потоњој сједници Амбасадери су се сложили односно тачака које су биле још неријешене. Могуће да ће на идућој сједници, коју ће држати министри у четвртак у Топане бити дискутиране ове тачке.

АТИНА, 3 септембра. — Велесиле су усвојиле предлог Грчке за успостављање трговинских одношаја са Туреком и састава једне међународне комисије за олакшавање повратка Тесалијанаца на својим кућама што скорије.

ТОТИС, 4 септембра. — После свршених маневара Франц Јосиф је захвалио Вилхелму на његовом присуству, и изјавио је да је његова цијел да приправи војску да може одговорити своме позиву кад би била потреба. Вилхелм је одговорио да се диви примјерном држању војске и да нема ништа друго рећ, већ да моли Бога да им поживи још за дуго година њиховог извршеног шефа.

Посланство абисинско, на челу које Леонтиј Ф, присијело је на пролазу за Петроград са даровима за Цара и Царицу и Царицу удовицу.

ЛОНДОН, 5 септембра. — Чује се са поуздан х извора из Атине да су Турци покушали поћу између 9 и 10 т. м. да дебаркирају неколико војске у Ретимо, али да је то командант руске ескадре забранио.

ЦАРИГРАД, 5 септембра. — После подна била је сједница у Торхане.

КАНЕЈА, 5 септембра. — Гувернер по налогу Порте протестирало је против састава војничке међународне комисије за суђење, јер прелази границе међународног права те омаловажава суверенство Султаново које му је признала и гарантирала цијела Јевропа.

ПАРИЗ, 5 септембра. — Јучер је била вечера у част Краља Сиамског; Ханото је објавио да су званично одобрени сви параграфи грчко-турског мира. — Евакуација ће отпочет чим Грци исплате првих 25 милиона.

ЦАРИГРАД, 5 септембра. — Уговор мира бити ће потписан у Суботу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Године 1896 наврши се двије стотине година славне владе династије Петровића Његоша над Црном Гором. Далеко нијесмо док се наврши двије стотине година од почетка првих, званичних, односа међу Русијом и Црном Гором.

Познато је да су се ти односи међу Црном Гором и Русијом започели на бојном пољу и за ово скоро двије стотине година мало је Русија учинила којег рата, у којему није и Црна Гора учлаше примала. Русија је позивала Црну Гору у рат и ти су позиви чињени нарочитим граматама и преко нарочитих посланика. Али и без ратних времена руски владоци, и за друге згоде и прилике, шилали су у Црну Гору грамате и давали их црногорским Господарима, кад су они долазили у Русију.

Ја сам прикупио грамате, које су давали руски владоци црногорским владоцима и народу у XVIII стољећу на сам их рад штампати, да се упозна с њима и шира српска читалачка публика. Књига ће носити наслов:

ГРАМАТЕ КОЈЕ СУ ДАВАЛИ РУСКИ ВЛАДОЦИ ЦРНОГОРСКИМ ВЛАДОЦИМА И НАРОДУ У XVIII СТОЉЕЊУ.

Ове су грамате скоро све наштампане у историјама Црне Горе од Милутиновића, Милаковића и Медаковића; али неке тек језиком којим су писане, т. ј. руским, неке у српскоме преводу, а неке и не потпуно него скраћене.

Ја ћу их пак све наштампати на руском језику уз тачни српски превод. Преко тога уз сваку грамату додаћу кратко објашњење догађаја, који су изазвали те грамате.

Пред граматама доћи ће увод, у којему ће бити кратки ђеографски опис племена Његуша и родословља династије Петровића—Његоша, у линији Владалаца од владике Данила до данас, како то нађох у савременим документима.

Књизи ће бити додана и она грамата коју даде Црногорцима пуковник Михаило Милорадовић 1712 године и грамата Аустријског цара Јосифа II, коју посла црногорском народу по поводу рата 1788 године.

Још ће доћи неколике руске грамате из почетка XIX стољећа, а које се односе к догађајима, који су се започели свршетком XVIII стољећа.

Цијена је књизи 1 флорин, или два динара (двije круне.)

Да бих могао дати књигу у штампу позивам моје пријатеље и познавнике, да буду добри заузети се око скупљања претплата, а ко оће може и појединице мене послати претплату.

Чим бих прикупио толико претплата, да се плате штампарски трошкови књигу ћу дати у штампу.

Молим славна уредништва српских и хрватских листова да овај оглас прештампашу.

Улицы, 14 Јулија 1897.

Марко Драговић

Члан улицы. окруж. Суда.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

„ХАДУК НИКАЦ СТРАХИЊА ПОДГОРАНИН“

ПОЗОРИШНА ИГРА У ТРИ ЧИНА

од + БУРА Т ПЕРОВИЋА.

Овако се зове драматски спис, који је покојник на смрти тужном брату оставио међу многим својим омиљим књижевним радовима.

Под притиском душевног бола за својим незаборављеним братом, највећа би ми радост била, да ово његово посмрче угледа бијела свијета.

Зато најучтивije призивам у помоћ све покојникове и моје пријатеље, да се заузму око скупљања претплата, јер сам дјело намислио брзо штампати. Излијеће до 5 таблица велике осмине, а цијена 50 новчића.

Скупљачима уобичајени рабат.

Умољавају се сви српски и хрватски листови, да изиоде овај оглас прештампати.

Цетиње, 14 Јулија 1897.

Професор Л. Т. Перовић.

НАТЈЕЧАЈ.

Отворено је једно мјесто за машинисту у К. Ц. Државној Штампарији, те се овим доноси на знање: ко се жели натјецати на исто, нека се пријави потписатој Управи најдале до 1 октобра ове год. са понудом и нужним документима о стручној спреми за тај рад.

Цетиње, 20 августа 1897.

Број 666/Дз.

Управа

К. Ц. Државне Штампарије.

БЛАГОДАРНОСТ

Госп. Божидару Перацићу војеном љекару у Котору, који се својски заузео око лијечења очне болијести моје мајке, која је скоро лишена била очног вида кроз четири године, трпећи велике муке. Ви сте Господине Божидаре, били тај, који сте је мука ослободили и вид јој повратили; зато не могу а да Вам и овим путем јавно не захвалим у име моје и моје мајке.

Пристаи Барски, 27 августа 1897.

С особитим поштовањем
Алекса Костић.

ОБНАРОДОВАЊЕ.

Мир пенелу! Тражи се покојног *Кирије Ђурђевића*, рођеног у Црној Гори, гроб гдје је сарањен, и мјесто у ком је живио? Умро је прије 14—15 година, без породице. Умољавају се славни општински Уред и славни Пречастно Свештенство као и ма ко други ради извјешћа о покојном Киријању — Ко о његовом гробу или мјесту, у ком је живио сазна, молимо нека изиоли о томе извјестити г. Јована или Игњата Ђурђевића у Вуковару. Дотични извјештац бити ће за свој труд примјерно награђен.

Вуковар, 13 Авг. 1897

(2-3)

О Г Л А С И

На захтијевање шилем франко бесплатно илустроване каталоге са односним цијеновником сваковрених сатова, лапана, златних накита, саставних дјелова сатова и алата

F. Pamm.

Krakau, Stradom Nr 15

Установљено године

1852

(2-3)

LUXARDO
MARASCHINO di ZARA
Questo Liquore rinomato
non dovrebbe mancare
a nessuna mensa.

Zadar

(Dalmacija)

Задар

(18-37)

(Далмација)